

Opening Address:

ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี

ต้องขอบคุณ SCG ที่จัดงานนี้ขึ้น เพราะมีเกือบพันคนจากทุกภาคส่วนที่ให้ความสนใจงานนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีและแสดงให้เห็นถึงพลังของสังคมไทยว่าถ้ามีเรื่องดีๆ ที่ทำเพื่อสังคมไทยและสังคมโลกแล้ว คนไทยก็ไม่ได้นิ่งเฉย

เรื่อง Circular Economy ไม่ได้สำคัญแค่สำหรับบริษัท สังคม หรือประเทศ แต่สำคัญสำหรับโลก โดยส่วนรวมด้วย ซึ่งถ้าเราย้อนกลับไปตั้งแต่เราเกิดมา ในทุกสังคมทุกประเทศที่เราเห็นจะพยายามพัฒนามาตรฐานการดำรงชีพ เน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ในกระบวนการผลิตและบริโภค เราไม่ค่อยให้ความสนใจกับสิ่งที่ผ่านมาโดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่เริ่มแสดงความผิดปกติ เราผลิตโดยไม่สนใจมลภาวะ เราเห็นความเปลี่ยนแปลงของสภาวะที่ไม่ได้คิดว่าจะเห็นมาก่อน ซึ่งถ้าเราไม่เปลี่ยนตั้งแต่วันนี้ ก็ไม่รู้ว่าจะอนาคตข้างหน้าจะเป็นอย่างไร

ผมยินดีที่ SCG ลุกขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญในการทำงานเพื่อสังคม แม้เรื่อง Circular Economy จะไม่ใช่แนวคิดใหม่ เพราะได้ใช้มาแล้วในบางประเทศ EU Scandinavia และญี่ปุ่น และระยะหลังเราก็เริ่มเห็นประเทศใหญ่ๆ ที่เป็นผู้ผลิตขึ้นมาทำ แต่ยังมีเหตุผลหลายอย่างที่ทำให้เป็นข้อจำกัด

ประการแรก คือ การสร้างความตระหนักรู้ซึ่งสำคัญที่สุด เพราะคนส่วนใหญ่ไม่คิดว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญ และเป็นไปได้ แต่สิ่งนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษยชาติจะดำรงต่อไปได้ในระยะยาว เราทราบดีว่าการสร้างความตระหนักรู้ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะคนมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว บางคนผลักไปสู่คนอื่นเขา แต่ถ้าในประเทศไทยสร้างความตระหนักรู้ไม่ได้ก็เกิดขึ้นไม่ได้

ประการที่สอง คือ Economic Growth GDP เป็นเรื่องใหญ่ ระดับประเทศ หลายประเทศตื่นให้พลเมืองมีอันจะกิน ให้คนอยู่รอดได้ เมื่อสิ่งนั้นเป็นจุด Focus ที่สำคัญ เรื่องอื่นก็เป็นรองไป ประเทศไทยเองก็เป็นหนึ่งในนั้น มีแค่บางประเทศที่มีการพัฒนาถึงจุดนั้นและคิดไปไกลกว่าประเทศอื่นก็จะลงมือทำ นี่คือข้อจำกัดของเรา

ประการที่สาม คือ ภาคเอกชนเป็นหลักสำคัญ ผมจำได้ว่าสมัยเรียนต่างประเทศซึ่งผ่านมา 30 ปี มี 2 องค์ความรู้หรือ School of thought ที่สำคัญ

1. บริษัทจะสามารถดำรงอยู่ใน position ของตนอย่างไรในโลกของการแข่งขันให้ได้เปรียบในการแข่งขัน นี่คือแนวคิดของไมเคิล พอร์เตอร์ 30 ปีที่แล้ว พลังของแนวคิดนี้ทำให้ทุกประเทศในโลกและภาคเอกชนล้วนคิดอย่างเดียวกันว่าใน value chain เขาจะมีจุดไหนที่แข่งขันได้ แล้วโพล์สไปที่ตรงนั้น เพราะฉะนั้น แนวคิดคือหาทรัพยากรมาให้ได้เปรียบที่สุด สร้างและคาบมัน

ออกมาเพื่อให้ขยายตัว ประเทศไทยเราเกือบทุกบริษัท หลายคนจบเอ็มบีเอก็ได้รับการถ่ายทอดแนวคิดนี้มา

2. อีกองค์ความรู้หนึ่งบอกว่า ในตลาดที่เราอยู่ ทำอย่างไรจึงจะออกจากตลาดแข่งขันสูงไปหาตลาดใหม่ หรือหา Blue ocean คือ ไปหาดินแดนใหม่ๆ ที่คนคิดไม่ถึง

สององค์ความรู้นี้ รวมวิธีการทำธุรกิจของคนแทบทั้งโลก แต่อย่าลืมว่าทั้งสองโรงเรียนนี้ เมื่อดำเนินธุรกิจไปเรื่อยๆ ปลายก็หมด ทรัพยากรก็หมด จึงถึงเวลาที่เราต้องมาขบคิดว่าองค์ความรู้เหล่านี้ มีอะไรที่ยังบกพร่องที่เราต้องเติมเต็ม แต่ทั้งหมดนี้ ไม่ใช่แค่เรื่องของรัฐบาลหรือเอกชน แต่เป็นเรื่องของประชาชนด้วย ถ้าประชาชนไม่สนใจก็ยากที่เอกชนจะมาสนใจ โดยเฉพาะเรื่องนี้ที่ผมจะใช้คำว่า Paradigm shift คือ มันไม่่ง่ายที่จะทำให้องค์การเปลี่ยนวิธีคิด Re-design กระบวนการผลิต หาสิ่งที่ยากมาแทนสิ่งที่คุ้นเคยกว่าที่เราได้รับการอบรมสั่งสอนมา ซึ่งถ้าประชาชนไม่มีระเบียบวินัยก็ยากที่จะเปลี่ยนความคิด

ถ้าให้ผมเปลี่ยนในเชิงการตลาด คงต้องบอกว่ามันเป็น Management of innovation หรือเป็นนวัตกรรม ซึ่งคนจะยึดนวัตกรรมและทำให้สำเร็จได้ต้องสร้างความตระหนักรู้ ซึ่งให้เห็นประโยชน์ เพื่อให้สามารถระดมพลังได้มากพอที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เกิดขึ้นได้จริง ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย แต่วันนี้ต้องชมเชยว่า SCG กล้าหาญที่จะลุกขึ้นมาขับเคลื่อนเรื่องนี้

ประเทศไทยต้องยอมรับว่าเราเป็นหนึ่งในประเทศที่ช้าในเรื่องนี้ จนเราเห็นปลาวาฬเกยตื้นตายและพบพลาสติกเต็มไปหมด ถ้าไม่เห็นกับตาก็คงไม่เชื่อ แต่เห็นแล้วจะมีอะไรเกิดขึ้นนั่นคือสิ่งสำคัญ ประเทศเราตื่นมาตลอด 20 ปี ตั้งแต่วิกฤตต้มยำกุ้งที่ผ่านมา ไม่มีใครมีเวลาไปคิดเรื่อง circular economy แต่วันนี้เราดีขึ้นแล้ว จึงเป็นจังหวะที่ดีที่จะได้คิดอะไรไปข้างหน้า รัฐบาลบอกว่าจะปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศสู่ความยั่งยืน ซึ่งไม่ใช่แค่กันสมัยหรือแข่งขันคนอื่น แต่เราต้องเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ได้ ไม่ว่าจะเป็ productivity หรือ value แต่ circular economy คือสิ่งที่เกื้อกูลต่อการสร้างมูลค่าและคุณค่านั้น แต่มันอยู่ไกลและคนไทยมองไม่เห็น ภาครัฐบาลเราเห็นชัด ท่านนายกรัฐมนตรีจึงบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นกรอบในการดำเนินงานและการปักหมุดจุดเริ่มต้นว่าการพัฒนาประเทศต้องเน้นความยั่งยืนและดูแลสิ่งแวดล้อมให้คนรุ่นหลัง

การประชุม ครม. ครั้งที่แล้วพูดถึงขยาะว่ายังไม่เป็นองค์รวมในการแก้ไขปัญห และการประชุม BOI ที่ผ่านมาสัปดาห์ที่แล้วเราหารือกันว่านโยบายทางภาษีที่เป็นแบบ project by project จะต้องยึดแบบ Agenda approach ซึ่งถ้าสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดผลได้เราก็ยินดีช่วย และ Circular economy ก็เป็นส่วนหนึ่งในนั้น เพื่อทำให้ประเทศเราพร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการเกื้อกูลโลก เพราะภาครัฐบาลจะต้องเป็นผู้ชี้แนะที่ดีในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ดี เพื่อทำให้ทุกคนเข้ามาทำงานเรื่องนี้ โดยเฉพาะในเรื่องมาตรการภาษีและแรงจูงใจ ซึ่งเป็นองค์รวมที่ทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องจะมานั่งคุยกัน และในไม่ช้าทุกท่านจะได้เห็นแน่นอน

ในส่วนของภาคเอกชน วันนี้เป็นจุดเริ่มต้น แต่ผมคิดว่าไม่่ง่าย เพราะการพูดคุยกับเอกชนให้มีจิตสำนึกเป็นเรื่องสำคัญมาก หลายคนมาทำแล้วถอดใจเพราะบอกว่าถ้าคิดกลับไปเป็นตัวเงินไม่ได้ก็ไม่อยากทำ แต่ยุคนี้เอกชนมีจิตสำนึกเพียงพอและต้องเป็นการรวมพลังเคลื่อนไหวทางสังคม โดยต้องให้ตลาดหลักทรัพย์ หอการค้าฯ หรือสภาอุตสาหกรรมเข้ามาร่วม จึงจะเกิดพลังยิ่งใหญ่ในการสร้างความตระหนักรู้ร่วมกัน

งานวันนี้ คือจุดเริ่มต้นที่ช่วงแรกอาจจะลำบากเพราะต้นทุนอาจเพิ่มขึ้น แต่ในระยะยาวจะเกิดประโยชน์กับท่านเอง การสร้างตัวอย่าง สื่อสาร และให้สื่อมวลชนช่วยขับเคลื่อนเป็นหัวใจสำคัญ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและร่วมเคลื่อนไหวไปพร้อมกับภาคเอกชน คนไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาเรื่องนี้ไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างยิ่ง เอกชนจึงควรต้องใช้โอกาสนี้ระดมพลมาให้เกิดความตื่นตัว แต่ที่สำคัญคือภาคประชาชนต้องลุกขึ้นมาเรียกร้องและกระตุ้นให้เกิดขึ้นตัวอย่างง่ายๆ คือการใช้กระเป๋านั่งจะเข้แรงกดดันที่ดีที่สุดที่ทำให้เลิกใช้ได้คือประชาชน ฉะนั้นถ้าท่านจะไม่ใช้ถุงที่ย่อยสลายไม่ได้ ท่านก็ต้องใช้ประชาชนเป็นกลุ่มที่สร้างแรงผลักดัน

ความร่วมมือกันในวันนี้ไม่ใช่แค่ภายในอุตสาหกรรมเดียวกันเท่านั้น แต่ภายนอกก็สำคัญ เพราะของเสียจากอุตสาหกรรมหนึ่งอาจใช้งานได้กับอีกอุตสาหกรรมหนึ่ง จึงควรค่อยๆ ปลูกฝังในผู้ประกอบการ และถ้าสามารถสร้าง Startup ใหม่ๆ บนแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนได้ แนวคิดนี้ก็จะสามารถข้ามแนวคิดเดิมๆ ในอดีตได้ เช่น Startup ที่จะเอาขยะมาเปลี่ยนเป็นของที่มีคุณค่า คนรุ่นใหม่จึงมีความสำคัญมากไม่แพ้คนรุ่นเก่า

ถ้าเราทำสิ่งเหล่านี้ได้ เรื่องอื่นๆ ก็จะทำได้หมด ทั้งวินัยเศรษฐกิจหรือการเมือง เราจะสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนในทางที่ดีด้วยการให้คนที่ม่ประสบการณ์จะเข้ามาชี้แนะ ที่น่ายินดีคืองานเย็นวันนี้มี CEO มาเกือบ 40 คนก็จะช่วยสร้างพลังให้เกิดขึ้นได้